

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיונים בבלשנות שמית - 25915

תאריך עדכון אחרון 06-10-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הלשון העברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אליצור בר-אשר סיגל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ebas@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 9-10

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

חקר הבלשנות של השפות השמיות משלב יחד סוגים שונים של מחקר בלשני. העיסוק ההיסטורי המשווה עודנו עומד במרכזם של מחקרים רבים, אך לצד זה הדיון בו נעשה לאור דיונים טיפולוגיים בשפות העולם. מעבר לכך השפות השונות נבחנות כל אחת ואחת לעצמה בדרכים שבהן כל שפה ושפה חיה ומתה נבחנת בבלשנות. כלומר, עוסקים בפונולוגיה, במורפולוגיה, בתחביר ובסמנטיקה מתוך ניסיון להבין את המערכת של השפה עצמה. בקורס הזה נבקש לבחון כיצד המתודות הללו נפגשות זו עם זו. בחלקים השונים של הקורס נעסוק בתופעות הנוגעות ליחסות בשפות השמיות, וננסה לבחון אותן מהזווית ההיסטורית המשווה לצד עיסוק מורפולוגי-תחבירי בשפות השמיות השונות. הדיון הזה יחייב היכרות עם תופעות היסטוריות בכל הרמות של השפות השמיות (פונולוגיות ומורפולוגיות, ואולי אף תחביריות), לצד הבנה של תיאוריות בלשניות עדכניות הנוגעות לתחביר של היחסות.

מטרות הקורס:

במהלך הקורס נלמד את הדברים הבאים:

- א. היכרות של המצאי המורפולוגי של היחסות בשפות השמיות השונות.
- ב. היכרות של אסטרטגיות תחביריות של שפות שאין בהן יחסות מורפולוגיות בשם.
- ג. שחזור של המערכת הפרוטו-שמית.
- ד. היכרות עם שפות שעברו שינוי במבנה היחסות (מוקד בהיסטוריה של הארמית המזרחית).
- ה. היכרות עם תיאוריות בלשניות הנוגעות ליחסות ובחינה שלהן בשפות שמיות ספציפיות.
- ו. היכרות עם הנושאים הרלוונטים בבלשנות ההיסטורית.

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להכיר את המתודות של הבלשנות ההיסטורית המשווה
- לדעת כיצד אפשר לשלב מחקר טיפולוגי עם מחקר היסטורי
- להכיר את הספרות על יחסות בשפופ העולם
- לרכוש כלים למחר עצמאי בתחומים הללו

דרישות נוכחות (%) :

90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, קריאת מאמרים והצגה של מאמרים על ידי הסטודנטים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- א. מבוא לבלשנות היסטורית ומשווה
- ב. מקומה של הטיפולוגיה בעיסוק היסטורי משווה.
- ג. היחסות בשפות השמיות השונות – סקירה.
- ד. שפות שמיות בלי יחסות – כיצד היחסים התחביריים באים לידי ביטוי

-
- ה. שחזורים שונים למערכת היחסות השמית.
ו. היחס בין היחסות לבין היידוע.
ז. שינויים היסטוריים במבנה היחסות – משפות אקוזטיביות לארגטיביות.

חומר חובה לקריאה:

הקריאה תינתן מתוך חומר הקריאה הנוספת

חומר לקריאה נוספת:

- Bar-Asher, Elitzur. 2009. A theory of argument realization and its application to features of the semitic languages: Harvard University.
- Bar-Asher Siegal, Elitzur A. 2015. From a Non-Argument-Dative to an Argument Dative: the character and origin of the *qṭīl lī* construction in Syriac and Jewish Babylonian Aramaic. *Folia Orientalia* 51.59-101.
- Brockelmann, Carl. 1908. *Grundriss der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen* Berlin: Reuther & Reichard.
- Buccellati, Giorgio. 1996. *A Structural Grammar of Babylonian* Wiesbaden: Harrassowitz.
- Chomsky, Noam. 1986. *Knowledge of language: Its Nature, Origin, and Use* New York: Praeger Scientific.
- Coghill, Eleanor 2016. *The Rise and Fall of Ergativity in Aramaic: Cycles of Alignment Change* Oxford: Oxford University Press.
- Diakonoff, I. M. 1965. *Semito-Hamitic Languages: An Essay in Classification* Moscow: Nauka.
- Goldenberg, Gideon. 1998. *Studies in Semitic Linguistics: Selected Writing* Jerusalem: Magnes Press, Hebrew University.
- Hasselbach, Rebecca. 2013. *Case in semitic : roles, relations, and reconstruction* Oxford: Oxford University Press.
- Jussi, Aro. 1961. *Die akkadischen Infinitivkonstruktionen*. *Studia Orientalia* edidit Societas Orientalis Fennica 26.
- Justice, David. 1987. *The Semantics of Form in Arabic in the Mirror of European Languages* Philadelphia: J. John Benjamins Pub. Co.
- Lipiński, Edward. 1997. *Semitic Languages: Outline of a Comparative Grammar* Leuven: Peeters.
- Moscatti, Sabatino. 1958. *On Semitic Case-Endings*. *Journal of near Eastern Studies* 17.142-44.
- Owens, Jonathan. 1998. *Case and Proto-Arabic*. *BSOAS* 61.51-73, 215-27.
- . 2006. *A Linguistic History of Arabic* Oxford: Oxford University Press.
- Petráček, Karel. 1988. *Altägyptisch, Hamitosemitisch und ihre Beziehungen zu einigen Sprachfamilien in Afrika und Asien*. *Vergleichende Studien* Praha: Universita Karlova.
- Philippi, Friedrich W. M. 1871. *Wesen und Ursprung des Status Constructs in Hebraischen, Ein Beitrag zur Nominalflexion im Semitischen* Weimar: Hermann Boehlau.

-
- Rabin, Chaim. 1965. *The Diptotic Declension*. Paper presented at the Arabic and Islamic Studies in Honor of Hamilton A. R. Gibb, Leiden.
- . 1969. *The Structure of the Semitic System of Case Endings*. Paper presented to the the International Conference on Semitic Studies, Jerusalem, 1969.
- Waltisberg, Michael. 2002. *Zur Ergativitätshypothese im Semitischen*. *Zeitschrift Der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft* 152.11-16.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 30 %
 הגשת עבודה 70 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

אין דרישות סף להשתתפות בקורס. הקורס מיועד לתלמידים ותלמידות עם רקע בשפות שמיות לצד תלמידות ותלמידים עם רקע בבלשנות, והוא יותאם לשני הקהלים הללו